

По-друге, традиційні християнські конфесії не стали провідниками національного будівництва. Релігія лише легітимізувала появу української нації та в міру можливості долучилась до справи формування національної ідентичності, не посівши передового місця серед її складових.

По-третє, в середовищі традиційних християнських релігійних напрямків України новітнього часу сформувалось два потужні табори, що діаметрально протилежно розглядають українську національність та націю. Перший табір (УГКЦ, УАПЦ, УПЦ КП) практично перейняв основні націоналістичні ідеологеми про мову як основний вираз національної ідентичності українців і прагне до створення Помісної (національної) Церкви. Другий (УПЦ), не заперечуючи факту існування української нації, вважає українство невід'ємною складовою «Святої Русі», а відтак не вважає за потрібне, але навіть розцінює як безбожництво, намагання створення національної церкви.

По-четверте, християнська релігія відіграє суперечливу роль у сьогочасному формуванні нації. Наявність двох потужних та ворожих релігійних напрямків традиційного християнського толку (автокефали й греко-католики – з одного боку та УПЦ Московського Патріархату – з іншого), які мають виразно різне бачення української національності, гальмує та перешкоджає процесу формування новочасної національної ідентичності українців.

По-п'яте, що витікає з попереднього висновку, традиційні християнські течії об'єктивно не можуть виступити визначальною складовою національної ідентичності, а прагнення окремих політичних та національних діячів опертись на конфесійність у її формуванні призведе до подальшого поглиблення регіональної та етнічної стратифікації нації.

Наші висновки можуть бути використані в подальшому поглибленні вивчення феномену православ'я як національної ознаки українства, зокрема концентрації уваги на ролі біляцеркового «народного християнства». Доцільним було б врахування висновків у формуванні державної стратегії національного розвитку, оцінці введення курсу християнської етики в школі.

i

СУМНА ІНФОРМАЦІЯ

ТАДЕУШ ДОКТОР

Польське релігієзнавство зазнало невтішної втрати. 19 червня цього року несподівано помер відомий польський вчений, соціолог релігії із світовим ім'ям професор Тадеуш Доктор. Його добре знали українські колеги, неодноразово зустрічаючись на конференціях, читаючи його праці, які, безумовно, є солідним внеском до світової релігієзнавчої наукової скарбниці. Його книги «Культові рухи Польщі», «Релігійні і парарелігійні рухи в Польщі», «Релігійний і моральний плюралізм в Польщі» та інші є в українських бібліотеках, власних книгозбірнях його українських колег. Професор Доктор відомий в Польщі і за її межами як висококваліфікований фахівець, чий доробок з питань нових релігійних течій є значимою спадщиною не тільки польської релігієзнавчої думки.

57-річне життя Т.Доктора від часу його студіювань філософії та психології в Католицькому університеті Любліна було сповнено живою зацікавленістю релігією, що виливалося в його наукові статті, дисертації, виклади, які він мав у Варшавському університеті перед студентською аудиторією. Він прислужився і процесу інституційного становлення декількох професійних асоціацій, особливо плекаючи Міжнародну асоціацію з вивчення релігії в Східній і Центральній Європі, до якої входять багато українських релігієзнавців.

Ми сумуємо з приводу втрати нашого польського колеги, з яким були пов'язані тривалий час не тільки спільними проектами, творчими задумами, але й дружніми стосунками, оскільки Тадеуш був цікавою, творчою, щирою, доброю людиною, вболівав за долю не тільки польської, але й української науки. Висловлюємо свої співчуття родині Т.Доктора та його колегам.

Правління Української Асоціації релігієзнавців